

Wanneer ouderen over de lectuur van hun kinderen spreken en nog een stapje verder gaan en verhalen van 't geen hen ook later nog boeide, dan haalt het tegenwoordig jeugdige geslacht de schouders op, alsof het zeggen wil: „Gij spreekt van boeken en mensen, daar wij niets van kennen!”

Vraag nog eens, wie de Tijdschriften of werkjes van De Liefde en Gerdes kent! Wie de Familie Fairchild, de Wijde, wijde Wereld, de Negerhut, e. d. gelezen heeft! Ja, ze zijn wel niet geheel van dit wereldronde verdwenen, maar hun aantal dunt.

Al heeft men daarover niet te klagen, al is het natuurlijk, dat voor elk tijdperk van het volksleven een eigenaardige lectuur, ook voor de jeugd, op den voorgrond treedt en als verjaagt, wat vroeger was, zoo behoort het toch ook onder de opmerkelijkheden, wanneer er boeken zijn, die aan den regel schijnen te ontsnappen en door de tegenwoordige jeugd nog bijna even goed gekend worden als door een vroegere. Ze zijn als gemeenschappelijke bezitting van 't heden en 't verleden, ze schakelen het tegenwoordige aan den voortijd en leveren een duidelijk bewijs van den samenhang tusschen gaande en komende geslachten.

Het zal niemand verwonderen, dat we op zulke gedachten komen als we vernemen, dat zacht en kalm, rustig en tevreden, de bekende fantastische schrijver Verne is heengegaan. We willen hopen naar de plaats, die ook voor zijn verhevenste verbeeldingskracht nog de heerlijkste verrassingen bewaarde. Van zijn godsdienstig leven weten we wel weinig en het is wel niet doenlijk uit zijn vele werken iets anders op te maken dan een zekeren neutralen eerbied voor hogere dingen, wij, menschen, zitten echter niet op den rechterstoel en willen hem geen plaats aanwijzen, maar het beste blijven hopen.

Verne is van internationale beteekenis. In welke talen zijn zijn boeken niet vertaald, in welke verschillende uitgaven zijn zij niet verschenen, welke artistieke illustratie zijn zij niet waardig geacht, in hoeveel miljoenen exemplaren zijn zij niet verspreid!

We behoeven wel zeker geen zijner titels te herinneren, en 't zou een alleraardigst internationaal referendum kunnen worden, wanneer een durfblad eens de vraag over de wereld deed vliegen, welk werk wel het meest gezochte was? Misschien hebben de uitgevers in de verschillende landen er een maatstaf voor.

Verne verzoonde kunstig, dat men bij zijn voorstellingen wel een indruk krijgt van wonderlijkheid en buitengewoonheid, maar toch niet van onmogelijkheid. De meeste van zijn jonge lezers zullen wel haastig de blaadjes omgeslagen hebben, die hem de meeste moeite gekost hebben en waarop hij de beschrijving gaf van ingewikkelde machines, onbekende ontdekkingen of wetenschappelijke berekeningen.

Maar die dingen waren toch niet geheel uit de lucht gegrepen, zooals blijkt uit de omstandigheid, dat niet weinige zijner fantasieën werkelijkheid geworden zijn. Hij heeft, misschien zonder het te weten, een voorzeggenden geest gehad en wie weet, wat de toekomst nog oplevert, waarbij men hem aanhalen zal!

Verne was van eenvoudige afkomst en had in 't begin van zijn leven nog al te tobben. Hij probeerde kleine tooneelstukjes te schrijven en zoo zijn brood te verdienen, maar had 't er maar armoedig mee, totdat hij na de lezing van een oud boek: „Histoire comique de l'empire de la Lune” van Bergerac op den inval kwam, om: „Vijf weken in een luchtballon” te schrijven. Dat was in 1863. Volgens het verhaal van den Parijschen correspondent der N. R. C. gunde hij zich voor dezen eerstelling op dit gebied nauwelijks tijd om te eten of te slapen en bracht zijn manuscript met een bevend hart bij den uitgever Hetzel in de bus.

Hij zwierf daar de volgende dagen als een bedelaar in den omtrek en durfde niet te informeren. — Hij wachtte of Hetzel misschien niet buiten kwam, en toen dat geschiedde, waagde hij het, hem aan te spreken. De uitgever las al gaande en liep door, terwijl hij den gewaanden

bedelaar een aalmoes in de hand stopte. Dat sloeg Verne wel neer, maar hij volgde toch den uitgever, totdat deze zich op een bank in den tuin van het Luxembourg neerzette en zich aan zijn lectuur overgaf, die hem klaarblijkelijk boeide.

Toen Verne bemerkte, dat de man zijn eigen manuscript in handen had, vatte hij moed en sprak hem aan. Dat was 't begin van hun samenwerking, waarvan geen van beiden spijt gehad heeft, want voor uitgever en schrijver zijn de bekende boeken een bron van inkomsten geworden van belang.

Verne heeft met zijn pen een kapitaal verdiend en is een rijk en zeer gezien man geworden, die niets van de apartigheden vertoonde, waarmee soms schrijvers van naam zich tooien. In zijn omgeving was hij bemind en als gemeenteraadslid van Amiens heeft hij veel tot bloei der gemeente bijgebracht. Op 't laatst van zijn leven was hij bijna blind. Hij was omringd door een gelukkig gezin en wat wij tot hertoe van hem vernamen vestigt den indruk, dat hij een goed man was, die zich op zijn talent niet verhief, maar tot op zekere hoogte zelf verwonderd was over den opgang, dien hij maakte en die er op uit was om zijn plicht te doen en zijn medemenschen gelukkig te maken.

Natuurlijk heeft zijn voorbeeld navolging gevonden en zijn er in zijn genre boeken aan te wijzen, die met meer of minder succes dezelfde strekking hebben. Of ze naast hem naam zullen houden zal de toekomst moeten aanwijzen, maar hij verdient als de groote man voor deze soort van lectuur de dankbaarheid van 't nageslacht, dat, zoo de berichten betrouwbaar zijn, nog eenige werken als nalatenschap van hem te wachten heeft. Een schrijver, die veertig jaar lang als op de handen van het lezend publiek gedragen werd, is een te opmerkelijk verschijnsel om hem geen aandacht te wijden.

H. B. v. L.

